

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

Dr hab. Małgorzata A. Basińska, prof. UKW
Wydział Psychologii
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Bydgoszcz, 22.07.2024

Recenzja osiągnięć naukowych dr Lidii Zabłockiej-Żytka odpowiadających treści art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 zm.), stanowiących podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Opinię opracowano w odpowiedzi na Uchwałę Rady Dziedziny Nauk Społecznych Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie 24.04.2024 r.

Podstawą do sporządzenia niniejszej recenzji były opracowane i przez dr Lidie Zabłocką-Żytka: 1) Autoreferat, 2) Wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, 3) dostarczone przez Autora materiały w formie online i w formie papierowej zawierające: trzy monografie i kserokopie publikacji wskazanych przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe

Informacje ogólne

Pani dr Lidia Zabłocka-Żytka w 2001 roku ukończyła studia magisterskie z psychologii w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, a w 2009 uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii. W roku 2015 zdała egzamin państwowy w psychologii klinicznej otrzymując tytuł specjalisty. Habilitantka od 2004 roku związana jest z Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, rozpoczęła pracę zawodową najpierw jako asystent, a od 2010 roku jako adiunkt (Katedra Psychoterapii i Poradnictwa Psychologicznego w Instytucie Psychologii ASP).

W trakcie pracy zawodowej dr Zabłocka-Żytka podnosiła swoje kompetencje i doświadczenie zawodowe pracując w różnych miejscach: IPiN w Warszawie, CMKP w Warszawie czy UAM w Poznaniu.

Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego we wniosku (stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej)

Charakterystyka formalna

Jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia dr Lidia Zabłocka-Żytka wskazała osiągnięcie naukowe zatytułowane „Zdrowie psychiczne i jego promocja – znaczenie w radzeniu sobie z wyzwaniami życiowymi”, które tworzy 14 pozycji opublikowanych w latach 2015-2022. W tym są artykuły (9 pozycji), dwa rozdziały w monografiach, jedna monografia we współautorstwie oraz dwie

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

monografie współredagowane. Siedem z 14 to prace empiryczne, pięć z nich – poglądowe, a trzy dotyczą prezentacji programu „PsychoŻak”.

Dziewięć pozycji to recenzowane artykuły opublikowane w czasopismach krajowych znajdujących się w wykazie Ministra Nauki i Edukacji oraz dwa rozdziały w pracach zbiorowych (Wyd. APS i PWN). Była jedynym autorem dwóch artykułów i dwóch rozdziałów w monografiach. W pozostałych publikacjach była członkiem zespołu, tylko w jednym artykule była pierwszym autorem. W obu monografiach pod redakcją była pierwszym redaktorem. W monografii wieloautorskiej była drugim współautorem.

Pomimo, że w odniesieniu do wszystkich publikacji wieloautorskich określone zostały realizowane zadania (bez procentowego doprecyzowania wkładu), to wątpliwości budzi zakres odpowiedzialności Habilitantki w ich powstaniu. Obyczaje dotyczące publikacji wieloautorskich zakładają, że to pierwszy Autor miał decydujący wkład i poniósł największą odpowiedzialność w przygotowanie ich treści, a członkowie zespołu jedynie porównywalnie, a zwykle nieco mniej. Pomimo deklaracji pozostałych współautorów pierwotnie ustalona kolejność nazwisk autorów jest więc wiążącą informacją o odpowiedzialności autorskiej Habilitantki i nie pozwala cenić jej wbrew regułom jako decydującej.

Liczba cytowań w momencie składania dokumentacji na podstawie bazy Web of Science bez autocytowań wyniósł 49, Indeks Hirscha 3, a IF sumaryczny: 28,579.

Cykl pozycji naukowych zgłoszonych do oceny dotyczy dwóch badań - jedno młodych dorosłych a drugie osób chorych somatycznie, z których każde podzielone zostało na trzy etapy badawcze, wyodrębnione przez Habilitantkę w swoim dorobku. Dla każdego etapu sformułowała odrębne cele i pytania badawcze.

Po zapoznaniu się z treściami tego obszernego cyklu 14 publikacji zgłoszonego jako osiągnięcie naukowe uwagę moją zwrócił brak spójnego modelu badawczego, czego wymaga się od Kandydata do stopnia doktora habilitowanego. Opis i konceptualizacja wskazanych przez Habilitantkę badań powinny być spójne, niefragmentaryczne, związane z precyzyjnie zdefiniowanym tematem cyklu i spójnym modelem badawczym dla tegoż cyklu, aby w rezultacie doprowadzić do poparcia lub obalenia poczynionych założeń badawczych. Zatem z perspektywy postępowania awansowego - w prezentowanym cyklu zdefiniowanym jako osiągnięcie naukowe - niedopełnienie tych warunków uniemożliwia dokonanie oceny umiejętności samodzielnego planowania badań empirycznych charakterystycznych dla dyscypliny psychologia. Ponadto cykl przedstawionych publikacji nie pozwala na zidentyfikowanie w nim wystarczającej argumentacji potwierdzającej nowatorski charakter celu badań, która uprawniałaby uznać, że stanowią one istotny wkład w dyscyplinę psychologia.

Poza przedstawieniem wskazanego cyklu publikacji, dr Lidia Zabłocka-Żytka przedstawiła również swoje osiągnięcia w zakresie dydaktyki, osiągnięcia organizacyjne oraz popularyzujące naukę.

Wszystkie obszary zostaną poniżej zrecenzowane, ze szczególnym uwzględnieniem cyklu publikacji, które są podstawą do ubiegania się o nadanie stopnia.

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

Ocena merytoryczna

Dr Lidia Zabłocka-Żytka swoje znaczące osiągnięcia naukowe sytuuje w obszarze promocji zdrowia, na które składa się konstrukcja teoretycznego modelu roli zdrowia psychicznego i promocji zdrowia psychicznego w radzeniu sobie z wyzwaniami w biegu życia oraz empiryczna jego weryfikacja służąca analizie znaczenia zdrowia psychicznego dla funkcjonowania człowieka w ciągu życia. Habilitantka podkreśliła w tym modelu, że na zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne oddziałują wyzwania życiowe i otrzymywana pomoc psychologiczna, a wszystko dzieje się w ciągu życia człowieka. Trzeba podkreślić, że jest to model bardzo ogólny, który może być podstawą teoretyczną dla wielu różnych konstruktów. Dr Lidia Zabłocka-Żytka odniosła się do jednego aspektu zdrowia – zdrowia psychicznego i znaczenia jednej formy pomocy psychologicznej – promocji zdrowia. Publikacje wskazujące na osiągnięcie naukowe Habilitantka przypisała do dwóch badań. W pierwszym badaniu uwzględniła jeden etap życiowy – wczesną dorosłość i wyzwania normatywne dla tegoż etapu. Natomiast w drugim badaniu skoncentrowała się na etapie dorosłości, a jako wyzwanie określiła przewlekłą chorobę somatyczną. Podjęte zagadnienie jest ciekawe i wartościowe, jednak przeprowadzenie dwóch rodzajów badań spowodowało powierzchowność i znaczącą wybiórczość analizowanych treści, szczególnie w badaniu drugim.

BADANIE I. pt. Badania w grupie studentów – zdrowie psychiczne i jego promocja. Zadania rozwojowe wczesnej dorosłości i studiowanie jako wyzwanie

Badanie pierwsze miało na celu dać odpowiedź na pytanie o zdrowie psychiczne oraz potrzeby w zakresie zdrowia psychicznego studentów w Polsce i na świecie oraz opis działań promujących zdrowie psychiczne stosowanych wobec tej grupy.

Etap I.

Celem tego etapu była analiza aktualnej wiedzy dotyczącej zdrowia psychicznego studentów oraz jego promocji.

Publikacją, w której Pani Doktor chciała zrealizować ten cel i dać odpowiedzi na sformułowane pytania była pozycja książkowa, wieloautorska, w której Habilitantka napisała jeden rozdział teoretyczny i była współautorem kolejnego [Sokołowska, E., Zabłocka-Żytka, L., Kluczyńska, S., Wojda-Kornacka, J. (2015). *Zdrowie psychiczne młodych dorosłych. Wybrane zagadnienia*. Warszawa: Difin]. Pierwszy z rozdziałów, poglądowy, dał syntetyczną odpowiedź na oba pytania. Przedstawiła w nim, w oparciu o przegląd literatury, wyniki dotychczasowych badań dotyczące zdrowia psychicznego studentów oraz czynniki mające istotne znaczenie dla jego kształtowania.

W drugim rozdziale natomiast zawarta została prezentacja autorskiego pomysłu promocji zdrowia pt. „PsychoŻak” wszystkich czterech współautorek. Został on w tej pracy bardzo dokładnie opisany. Składa się z 10 warsztatów i Autorki opisały dokładnie cel każdego warsztatu oraz sposób przeprowadzenia. Generalnie ten etap można by ocenić pozytywnie, gdyby nie występowanie pewnych nieścisłości:

1. Wydaje się nadużyciem wskazanie całej monografii jako potwierdzenia własnego dorobku, gdy faktycznie tylko w części jest ona efektem pracy naukowej Habilitantki, a główna zawartość jest rezultatem pracy zespołu i nie wskazuje na przewodnią rolę Pani Doktor.

2. W autoreferacie, podczas omawiania tego etapu Habilitantka odwołuje się do uczniów szkół średnich i pracowników, co nie jest spójne z celem i założeniami określonymi dla tego etapu.

Etap II.

Celem tego etapu było zbadanie potrzeb studentów w obszarze promocji zdrowia psychicznego, przygotowanie narzędzia do jego oceny oraz badanie zdrowia psychicznego studentów i młodych dorosłych. Zostały sformułowane cztery pytania adekwatnie do celu badania.

Publikacjami, które miały na celu dać odpowiedź na te pytania były trzy artykuły dotyczące zdrowia psychicznego i jego pomiaru w grupie studentów oraz jeden, w którym przedstawione zostały wyniki badania młodych dorosłych pod kątem roli stylów przywiązania dla zdrowia psychicznego:

1. Sokołowska, E., Zabłocka-Żytka, L., Kluczyńska, S., Wojda-Kornacka, J. (2016). What mental health promotion do university students need? *Polish Journal of Applied Psychology*, 14 (3), 53–72. <https://doi.org/10.1515/pjap-2015-0062>
2. Kluczyńska, S., Witkowska, E., Zabłocka-Żytka, L., Czabała, J. C., Sokołowska, E. (2019). Ocena zdrowia psychicznego studentów w wymiarze pozytywnym i negatywnym Inwentarz Zdrowia Psychicznego (IZP). *Psychologia Wychowawcza*, 57 (15), 79-98. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.2966>
3. Kluczyńska, S., Witkowska, E. M., Zabłocka-Żytka, L., Sokołowska, E. (2019). The mental health of Polish students – selected positive and negative indicators. *Advances in Psychiatry and Neurology / Postępy Psychiatrii i Neurologii*, 28(4), 233-240. <https://doi.org/10.5114/ppn.2019.92484>
4. Wawiórko, A., Zabłocka-Żytka, L. (2018). Style przywiązania młodych dorosłych - w poszukiwaniu korelatów zdrowia psychicznego. *Psychologia Wychowawcza*, 55(13), 121-130. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.4759>.

Zaprezentowane badania i przeprowadzone analizy pozwoliły udzielić odpowiedzi na pytania sformułowane do tego etapu. Trzy pierwsze artykuły tworzą spójną całość i pozwalają w większym stopniu zrozumieć oczekiwania polskich studentów w obszarze promocji zdrowia psychicznego. Wartościowe jest opracowanie przez zespół badawczy narzędzia do pomiaru zdrowia psychicznego. Autorki w pierwszym kroku wykonały badanie, by określić potrzeby studentów w obszarze zdrowia psychicznego (Sokołowska i in., 2016), następnie stworzyły narzędzie do pomiaru zdrowia u studentów (Kluczyńska i in. 2019) oraz wykonały badania przy pomocy tego narzędzia (Kluczyńska i in. 2019).

Wątpliwości budzi fakt, że również w tym cyklu publikacji Pani Doktor nie jest pierwszym autorem w żadnym z tych artykułów, co uniemożliwia uznanie jej roli i wkładu merytorycznego jako wiodącego w zakresie koncepcji teoretycznej jak i realizacji projektu zgodnie z wcześniej wspomnianym obyczajem dotyczącym wieloautorskich publikacji i miary wkładu autorów wyrażonej w kolejności wymienionych Autorów.

Artykuł czwarty prezentuje badania grupy młodych dorosłych, niekoniecznie studentów. Miał on na celu dać odpowiedź na czwarte pytanie o korelaty zdrowia psychicznego młodych dorosłych. Nie

UNIwersytet KAZIMIERZA WIELKIEGO WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

zastosowano w nim autorskiego narzędzia, którego Pani Doktor jest współautorką, objął też nieco inną grupę badanych. Znacząco odbiega od wcześniejszych trzech, które tworzą spójną całość. Nie jest jasne dlaczego został włączony do tego cyklu, gdyż jego odmienność podważa merytoryczne uzasadnienie. Włączenie tego artykułu burzy logikę tego etapu badawczego.

Etap III.

Celem trzeciego etapu było przygotowanie programu promocji zdrowia psychicznego i rekomendacji do stosowania pomocy psychologicznej wobec studentów uczelni wyższych.

Sformułowane zostały trzy pytania badawcze:

1. Jakie są rekomendacje dotyczące zdrowia psychicznego wśród młodych dorosłych i studentów uczelni wyższych?
2. Jaki powinien być program promocji zdrowia psychicznego możliwy do realizacji w ramach uczelni wyższej?
3. Jak organizować ochronę zdrowia psychicznego na uczelni wyższej?

Pierwsze pytanie budzi wątpliwość jeszcze przed analizą publikacji, gdyż Habilitantka wyraźnie w celu badawczym określiła grupę badaną - studenci uczelni wyższych, a w pytaniu rozszerzyła ją o innych młodych dorosłych. Jest to niespójne z wcześniej określonymi założeniami i wykracza poza zasadę, że cel jest nadrzędny do pytań, które mogą być węższe w swym zakresie - nigdy odwrotnie.

W poniższych trzech publikacjach Habilitantka chciała zawrzeć odpowiedź na sformułowane pytania:

1. Sokołowska, E., Kluczyńska, S., Zabłocka-Żytka, L., Wojda-Kornacka, J. (2018). Program „PsychoŻak” – przykład zastosowania pozytywnych koncepcji zdrowia psychicznego w praktyce. *Psychiatria Polska*, 52(1), 157-164. <https://doi.org/10.12740/PP/76732>
2. Zabłocka-Żytka, L., Czabała, J.Cz. (red.). (2021). *Promocja zdrowia psychicznego – od teorii do praktyki*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.
3. Zabłocka-Żytka, L. (2022). Mental health of university students during the pandemic. Threats to their mental health and proposals for university student support in Poland. *Advances in Psychiatry and Neurology / Postępy Psychiatrii i Neurologii*, 31(2), 95-101. <https://doi.org/10.5114/ppn.2022.117931>

Program „PsychoŻak” został po raz pierwszy bardzo dokładnie opisany i opublikowany w 2015 roku. W pozycjach z 2018 i 2021 roku są jego bardziej ogólne omówienia. Nie wydaje się, by podawanie trzech publikacji, które opisują jeden program pomocowy, stworzony przez zespół psychologów, było zasadne i ubogacające dorobek Habilitantki.

Pozycja z 2022 to praca poglądowa, w której Habilitantka przedstawiła zasady pomocy studentom na przykładzie sytuacji pandemicznej COVID-19. Trudno na podstawie sytuacji kryzysowej formułować jakiegokolwiek zalecenia do funkcjonowania uczelni w bardziej typowym okresie. Nie można w tej sytuacji uznać, że na pytanie drugie i trzecie została udzielona odpowiedź.

UNIwersytet KAZIMIERZA WIELKIEGO

WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

Podsumowanie badania I.

Badanie pierwsze dotyczące studentów – zdrowia psychicznego i jego promocji zostało zrealizowane tylko w części. Został dokonany przegląd literatury, stworzone narzędzie do pomiaru zdrowia psychicznego w grupie studentów oraz określono korelaty psychologiczne zdrowia psychicznego. Został także zaprezentowany program pomocy studentom w zakresie wzmacniania zdrowia psychicznego „PsychoŻak”. Jednak jest on dziełem zespołu, którego Habilitantka nie była koordynatorem, gdyż nie jest pierwszym autorem tego rozdziału w monografii z 2015 roku. Wątpliwość budzi także kolejność publikacji. Program „PsychoŻak” został opublikowany wcześniej niż badania dotyczące narzędzia do pomiaru zdrowia psychicznego, co sugeruje, że był on przygotowany wcześniej i niezależnie od późniejszych badań dotyczących potrzeb studentów w obszarze zdrowia psychicznego. Zmniejsza to wagę osiągnięcia.

Natomiast drugiej części tego badania pt. „Zadania rozwojowe wczesnej dorosłości i studiowanie jako wyzwanie” nie można uznać jako zrealizowaną przez Habilitantkę, gdyż nie Ona była autorką rozdziału traktującego to zagadnienie w monografii współautorskiej [Sokołowska, E. (2015). *Zadania rozwojowe młodych dorosłych*. W: E. Sokołowska i in. *Zdrowie psychiczne młodych dorosłych* (s. 15-24). Difin].

BADANIE II. pt. Badania w grupie przewlekle chorych – zdrowie psychiczne i jego promocja. Choroba somatyczna jako wyzwanie

Celem badania drugiego była analiza zdrowia psychicznego, jego korelatów oraz rekomendowanych form pomocy psychologicznej w grupie pacjentów chorych przewlekle na choroby somatyczne.

Etap I.

Celem etapu pierwszego w drugim badaniu była analiza aktualnej wiedzy dotyczącej radzenia sobie z przewlekłą chorobą somatyczną wśród osób dorosłych oraz proponowanych form pomocy psychologicznej dla tej grupy odbiorców. By zrealizować ten cel Habilitantka postawiła dwa pytania, z których pierwsze zasadniczo odbiega od celu badania, gdyż dotyczy znaczenia choroby przewlekłej dla funkcjonowania psychospołecznego, a nie radzenia sobie z chorobą. Drugie pytanie dotyczy form pomocy dla tych chorych.

Publikacją, która miała udzielić odpowiedzi na oba pytania jest monografia wieloautorska [Zabłocka-Żytka, L., Sokołowska, E. (2016). *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie. Wybrane zagadnienia*. Wydawnictwo Difin.]. Habilitantka opublikowała w niej jeden rozdział o charakterze poglądowym pt. „Wzajemne powiązania funkcjonowania psychicznego i somatycznego człowieka na przykładzie chorych onkologicznie”. Generalnie zawarła w nim odpowiedzi na oba pytania, a tym samym zrealizowała cel tego etapu. Wątpliwość budzi fakt, że cel etapu i sformułowane pytania dotyczą chorych somatycznie, a w publikacji Doktorantka odniosła się tylko do chorych onkologicznie. Nie uzasadniła swojego wyboru w przekonujący sposób. Ten brak precyzji oceniam negatywnie.

UNIwersytet KAZIMIERZA WIELKIEGO

WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

Ponadto, podobnie jak w badaniu pierwszym trudno znaleźć uzasadnienie, dlaczego Pani Doktor podała całą monografię jako swój dorobek naukowy. Bycie redaktorem monografii nie daje prawa do przypisywania sobie całości jako swojego dzieła.

Etap II.

Celem etapu drugiego w badaniu drugim było zbadanie wybranych wskaźników zdrowia psychicznego osób przewlekle chorych somatycznie oraz odpowiedź na pytanie o te wskaźniki osób chorujących na choroby zapalne tkanki łącznej.

Publikacjami, które miały dać odpowiedź na oba pytania są dwa artykuły empiryczne zamieszczone w recenzowanych czasopismach. Habilitantka wybrała kilka wskaźników zdrowia psychicznego i je analizowała w kontekście osób cierpiących z powodu chorób tkanki łącznej. Generalnie zostały udzielone odpowiedzi na postawione pytania. Mam jednak pewne uwagi. Z moich doświadczeń badawczych i klinicznych wynika, że osoby ze schorzeniami tkanki łącznej nie są grupą homogeniczną, wyciąganie wniosków na podstawie badania niewielkiej grupy i wewnątrznie zróżnicowanej pod względem diagnozy medycznej, jest wątpliwej jakości i nie może prowadzić do wiarygodnych wniosków. Poza tym, w zakresie obrazu psychologicznego, dominującego nastroju, radzenia sobie i osobowości, istotnie różnią się ci chorzy także ze względu na płeć, na co wskazują wyniki innych badań, do których jak wnioskuję z przeglądu spisu literatury cytowanej Autorzy tych artykułów nie dotarli.

Nie jest jasne dlaczego Habilitantka w drugiej publikacji skoncentrowała się na badaniu funkcjonowania seksualnego tych chorych kobiet. Są to ważne elementy ludzkiego życia, jednak w kontekście szerzej określonych założeń prezentowanego projektu nie zostało uzasadnione ani też wyjaśnione dlaczego to zagadnienie zostało podjęte i dlaczego jest analizowane tylko w stosunku do kobiet. Dlaczego mężczyźni zostali pominięci, tym bardziej, że w celu do tego etapu jest mowa o osobach?

1. Zabłocka-Żytka, L., Wiśniewski, M. (2021). Mental health of patients suffering from connective tissue diseases. Negative and positive concept and selected correlates. *Psychiatria Polska*, 55(2), 377-396. <https://doi.org/10.12740/PP/116673>
2. Wiśniewski, M., Zabłocka-Żytka, L. (2021). Sexual and mental health of woman suffering from selected connective tissue diseases: an original paper. *Clinical Rheumatology*, 40, 3319–3327. <https://doi.org/10.1007/s10067-021-05611-z>

Etap III.

Celem tego etapu były rekomendacje do stosowania pomocy psychologicznej wobec osób przewlekle chorych somatycznie. Habilitantka postawiła trzy pytania do tego etapu:

1. Jakiego rodzaju wsparcia i od kogo potrzebują kobiety po mastektomii?
2. Jakie formy pomocy psychologicznej są rekomendowane wobec osób chorujących przewlekle somatycznie?
3. Jak powinien przebiegać proces pomocy psychologicznej?

W autoreferacie Habilitantka odwołała się do czterech pozycji, w których zawarła odpowiedzi na powyższe pytania.

1. Zabłocka-Żytka, L. (2018). Zapotrzebowanie na wsparcie wśród kobiet po leczeniu chirurgicznym z powodu nowotworu piersi. Jakiego wsparcia i od kogo oczekują pacjentki? *Psychoonkologia* 22 (2), 50-62 DOI [10.5114/pson.2018.82620](https://doi.org/10.5114/pson.2018.82620)
2. Zabłocka-Żytka, L. (2015). *Poradnictwo psychologiczne dla osób chorych somatycznie*. W: Cz. Czabała, S. Kluczyńska (red.). *Poradnictwo psychologiczne* (s. 323-349). Warszawa: PWN.
3. Zabłocka-Żytka, L., Czabała, J.Cz. (red.). (2021). *Promocja zdrowia psychicznego – od teorii do praktyki*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.
4. Zabłocka-Żytka, L. (2021). *Interwencja kryzysowa w sytuacjach straty i żałoby*. W: S. Kluczyńska, Cz. Czabała (red.), *Interwencja kryzysowa. Wybrane zagadnienia* (s. 77-93). APS.

Właściwie Pani Doktor udzieliła odpowiedzi na wszystkie postawione trzy pytania, jednak ponownie pojawia się niejasność. Dlaczego w celu opracowania rekomendacji do stosowania pomocy psychologicznej wobec osób przewlekle chorych somatycznie ograniczyła się tylko do wymiaru wsparcia i tylko do jednej grupy chorych – kobiet po mastektomii? W celu tego etapu, jak i poprzedniego, Habilitantka pisała o osobach przewlekle chorych somatycznie. Wsparcie jest szeroko zbadanym zagadnieniem na gruncie psychosomatyki, a poza tym nie może być jedyną właściwością, która powinna być brana pod uwagę w procesie pomocy psychologicznej stosowanej wobec chorych somatycznie ze względu na stan aktualnej wiedzy i liczne dowody naukowe na znaczenie wielu innych aspektów.

Podsumowanie badania II

W badaniu nr 2 Habilitantka skupiła się na grupie chorych somatycznie. Pomimo stosowania określenia „przewlekle chorzy somatycznie” skoncentrowała się na dwóch schorzeniach. Artykuł poglądowy przybliżył problematykę z perspektywy psychoneuroimmunologii i odnosi się do wszystkich schorzeń, których rozwój jest oparty o mechanizm autoagresji. W kolejnym artykule zostały uwzględnione kobiety po mastektomii, szeroko zbadana grupa chorych, także w kontekście wsparcia społecznego. Druga z grup chorych – osoby z chorobami zapalnymi tkanki łącznej – to z kolei grupa niezbyt często badana. Dlatego szkoda, że przegląd dotychczasowych badań został zrobiony pobieżnie, gdyż zapoznanie się z już opublikowanymi wynikami pozwoliłoby uniknąć popełnionych błędów w doborze osób do badania oraz w prowadzeniu analiz.

To badanie jest niespójne, podjęte wątki nie tworzą ani teoretycznej ani empirycznej całości.

OGÓLNE UWAGI

1. Brakuje modelu empirycznego, który spajałby wszystkie wątki analizowane przez Habilitantkę w pracach zgłoszonych do oceny. W wielu miejscach, szczególnie w badaniu nr 2, brakuje jednoznacznego podania kryteriów wyboru i doboru, np. tematów do badania czy grupy badanych osób.

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

2. Zaprezentowany model teoretyczny na stronie 11 autoreferatu, ukazujący rolę zdrowia psychicznego i promocji zdrowia psychicznego w radzeniu sobie z wyzwaniami w biegu życia, jest bardzo ogólny, można go odnieść do bardzo wielu konstruków i nie wyjaśnia wielości podejmowanych przez Habilitantkę wątków.
3. Podejmowane zagadnienia są badane i omawiane w sposób bardzo pobieżny, bo np. w jaki sposób można budować rekomendacje dla promocji zdrowia w grupie chorych somatycznie z powodu schorzeń przewlekłych w oparciu badanie cierpiących z powodu schorzeń zapalnych tkanki łącznej.
4. Przedstawione do oceny prace nie tworzą spójnego tematycznie zbioru, który pokazałby kompetencje Pani Doktor do zaplanowania i zrealizowania projektu badawczego. Są połączone dwa wątki – studentów oraz kobiet po mastektomii i chorych reumatologicznie – wykonane badania są niespójnie i w wielu miejscach niezrozumiałe, co wskazano już wcześniej.

Pozostałe osiągnięcia naukowe Publikacje naukowe nie wchodzące w skład cyklu

Zainteresowania badawcze Habilitantki dotyczą przede wszystkim młodych dorosłych i chorych somatycznie. Nie wyczerpuje to jednak zestawu zagadnień, jakie w swojej pracy naukowo-dydaktycznej podejmowała. Dr Zabłocka-Żytka swoje pozostałe osiągnięcia sytuuje w dwóch obszarach:

1. Tworzeniu pakietów szkoleniowych dla specjalistów z promocji zdrowia oraz materiałów edukacyjnych dotyczących metod pomocy psychologicznej osobom zagrożonym ryzykiem wykluczenia.
2. Zdrowiu psychicznym migrantów i uchodźców.

W ramach pierwszego obszaru współpracowała z badaczami z Europy, w tym w dwóch międzynarodowych projektach badawczych CAMILLE i ERICA, jednym projekcie NCBiR oraz w międzynarodowym projekcie badawczo-rozwojowym ERASMUS+. Wymiernym efektem tych prac było siedem artykułów zespołowych w recenzowanych czasopiśmie, w większości międzynarodowych i trzy rozdziały.

W ramach drugiego obszaru wykonała badania migrantów z Ukrainy, a ich rezultatem był jeden artykuł i jeden rozdział w monografii.

Ocena aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Biorąc pod uwagę aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej warto zwrócić uwagę na współpracę Habilitantki z zagranicznymi podmiotami. Habilitantka od 2016 roku jest członkiem Zarządu ENTER MH Network – sieci ekspertów zdrowia psychicznego. W wyniku tej aktywności współpracuje z kilkunastoma ośrodkami naukowymi w Europie, a efektem tej współpracy są nie tylko publikacje, ale i organizacja konferencji naukowych.

W latach 2008-2013 pracowała w Klinice Nerwic Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

Inne osiągnięcia

Chociaż w świetle *Ustawy* działalność dydaktyczna, ekspercka, popularyzatorska i organizacyjna nie stanowią warunku otrzymania stopnia doktora habilitowanego, w mojej ocenie, elementy te powinny być brane pod uwagę przy całościowej ocenie kandydata ubiegającego się o status samodzielnego pracownika naukowego.

Dr Lidia Zabłocka-Żytka jest zaangażowanym dydaktykiem, która na przestrzeni lat wypromowała 34 magistrantów, była promotorem pomocniczym rozprawy doktorskiej pisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Czesława Czabały, a także recenzowała wiele prac magisterskich.

Habilitantka prowadziła wiele zajęć w APS, wg Jej autorskich programów, a także na studiach podyplomowych oraz dla psychologów i lekarzy w ramach kształcenia specjalizacyjnego. Odpowiadała także na prośby studentów wygłaszając dodatkowe wykłady np. dla kół naukowych.

Ma wiele osiągnięć organizacyjnych, a wśród nich: przez dwie kadencje była członkiem Rady Wydziału Nauk Społecznych APS, od 2020 roku zasiada w Senacie, od 2019 roku kieruje komitetem organizacyjnym Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Metod Pomocy Psychologicznej, jest także zapraszana do komitetów organizacyjnych konferencji organizowanych w APS, a od 2015 roku kieruje Akademicką Poradnią Psychologiczną przy APS.

Dr Lidia Zabłocka-Żytka jest także aktywna w obszarze popularyzacji psychologii podejmując się wygłoszenia wykładów na zaproszenie wielu instytucji i mediów.

Podsumowanie osiągnięć pozostałych naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych

Habilitantka jest osobą aktywną, podejmowała się badania aktualnych zjawisk związanych z migracją z powodu wojny na Ukrainie. Jest także aktywna:

- w obszarze współpracy międzynarodowej, w projektach mających służyć tworzeniu pakietów szkoleniowych dla specjalistów z promocji zdrowia oraz materiałów edukacyjnych;
- w pracy organizacyjnej na uczelni;
- w pracy jako praktyk, kierując poradnią;
- w obszarze popularyzacji psychologii.

Jej aktywność i osiągnięcia w tym obszarze są imponujące, ale to są przede wszystkim osiągnięcia o charakterze aplikacyjnym.

Konkludując

Moją uwagę zwrócił przede wszystkim słabo ugruntowany aspekt empirycznych dociekań Habilitantki. Nie neguję wartości pojedynczych artykułów, zarówno teoretycznych jak i empirycznych, czy rozdziałów, lecz jednocześnie zauważam w dorobku naukowym brak przeglądów systematycznych co byłoby naukowym uzasadnieniem dla Jej empirycznych rozważań. Takich prac jednak nie prezentuje w swoim zgłoszonym dorobku naukowym stąd trudno mi ocenić i zidentyfikować nowatorski i niszowy

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO
WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

85-867 Bydgoszcz, ul. Leopolda Staffa 1
telefon (052) 370 84 02, 370 84 03
e-mail: psyche@ukw.edu.pl

charakter tematyki osiągnięcia naukowego oraz ocenić oryginalność tematyki i warsztatu naukowego Habilitantki.

W związku z tym stwierdzam, że osiągnięcia zawodowe dr Lidii Zabłockiej-Żytka, zwłaszcza cykl publikacji wchodzących w skład osiągnięcia naukowego pt. „Zdrowie psychiczne i jego promocja – znaczenie w radzeniu sobie z wyzwaniami życiowymi” nie stanowią, w świetle kryteriów określonych w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, wystarczającej podstawy do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Marysiela A. Basinińska